

Soldattorpet, (Bytorpet, "Skåka"¹), Byn

F d soldattorpet "Skåka", Byn. Foto 1936.

Ivan V:144 – 145 (utdrag)

Knektbostället Skåka finner man intill gränsen mot Dalen i Byns västligaste spets. Närmaste granne var förr torpet Lövängen Dalen som låg ca 250 meter i östlig riktning från Skåka. Till bygemenskapen var det närmare en kilometer.

Personlista

Soldaten Carl Byberg blev krigsfånge i Frankrike 1807 men åter-kom troligen därifrån efter 1810. Om hans första hustru står att hon var "sjuk av moderpassion" och "oförmögen till arbete". Efter avskedet flyttade makarna Byberg till soldatboställets lillstuga.

Personlista igen + mer

Nuvarande ägare av soldattorpet är bröderna Eriksson i Byn, som uthyr torpet till fritidsboställe. Åkrarna är fortfarande öppna men brukas inte längre.

Soldatboställets Lillstuga

¹ Namnet Skåka lär vara härlett från skank, ett gammalt uttryck för långt ben eller "skånk". Sven Johansson ("Sven på Skåka") berättade på 1980-talet att det utanför torpet verkligen fanns en långsmal åkerremsa (gårde) som utgjorde torpets odlingsyta.

Änkan Lena Jansdotter flyttade 1845 till Galtebol men återkom 1847. I hus-förhørs längderna för åren 1836-40 kan, under Levnadsomständigheter, läsas följande: "bor i afsk. och afl. soldaten Bybergs stuga, var gift med honom."

I ett tillägg: "Bo i en liten stuga på soldatboställets ägor". Hon hade då tillfälligt sällskap i stugan av en kvinna som då betecknas som lösdriverska.

Änkan Lena Jansdotter avled alltså 1854 och några uppgifter om Lillstugan förekommer därefter inte i längderna.

"Skåka" (soldattorpet) - gårdsnamnet finns noterat åtminstone redan 1726 i fb.
Ingen uppgift i SbV.

=====

Sold **Olof Jonsson** (ca 1648 - 1728d i "Bytorpet")

Not i mtl åren 1698 –
Vid sin död not "En gammal förlofwad Soldat"

=====

Här uppgifter från min torp-sida:

Jon Olofsson o h Marit Larsdotter får barn 1714
Soldat Jon Byberg o h Ingrid Bryntesdotter får barn 1720

=====

Enl GMR 8 mars 1698 (bild 860 ... 980 ?):
1698: Soldat **Olof Jansson /Jonsson?/ Byberg**; 1699: "Olof soldat"

6:e korpralskapet, 21 roten
319 / 147 "Olof Jonsson Byberg på Byn" - värvad 1693.

=====

Sold son? **Jon Olofsson Byberg** (ca 1684 - 1724d)
h Ingrid Bryntesdotter () Ej i v-reg!

Barn:
Bryngel f 1720 i "Bytorpet"

Not i mtl 1714 - 1723. Detta kan ev vara Jon Olofsson Högman not i db 1724 - 40 år gl.?

Sold **Olof Bengtsson** ()

h Elin Olufsdotter () Vigda 1711 (OB utan ort/EO fr Blixbol)

Barn:

Sven f 1717 i Byn,

Kerstin f 1725 i Byn

OB not i mtl åren 1719 - 1724.

Märkligt nog föds Sven i Byn men fadern heter Olof Bengtsson Fjällman!

Denne kan ev vara den som kallas "Olof Schiman" 1726 och sedan Olof Bengtsson 1727 - 1736 - men då utan soldatnotering. Möjligen har denne hustrun Karin Nilsson som 1737 o 1738???

=====

Soldat **Johan ("Jan") Nilsson Byberg** (Eken 1698 - utfl efter 1743?)

h Elin Persdotter (Söpple 1696 - 1743d i Byn) Vigda 1722 (Aspsäter/Söpple)

Barn:

Nils (f 1722)

Per f 1723? /1724d/

Britta? f 1725?

Marit f 1728 /död 1741/

Per f 1733 /död 1734/

Marit f 1735 /död 1741/

Fam not på "Skåka" i Byn åtminstone 1725 - 1735...?

Soldat Johan Nilsson "i Skåka" är dopvittne 1726

Elin Persdotter "i Bytorpet" är dopvittne 1729

Sold Jan Nilsson o h Elin Persdotter ("Bytorpet") får barn 1733

Åtminstone år 1735 noteras han med namnet Jan Byberg. Endast hustruns dödnötid har hittats!

Egendomligt nog avlider två döttrar Marit samma år (1741) men det tycks stämma, eftersom uppgiften finns i både HFL och db!

JNB bör vara identisk med den "Sold Johan Nilsson-Asp" som gifter sej med Elin Persdotter fr Söpple 10/3 1722.

Uppenbarligen var Johan soldat i Aspsäter 1722, Speke 1724, Byn 1725 - 1740-talet...?

I Ssp 1725 s 2 - 3 finns en intressant notis om barnakvav hos h Elin Persdotter i Speke,

Trots omkringflyttandet bör Johan N med säkerhet ha varit son till Nils Bengtsson o Anna Bengtsdotter på Eken i Byn. Kopplingen till Aspsäter 1722 är säkert föranledd av att hans äldre bror Bengt ("Bengt Nilsson-Högman") gifte sig där 1717 med änkan Anna (Annika) Olsdotter - mer om detta under Eken i Byn. Johans bror är Tomas på Berget (= Gammelberget) i Byn - och Johans son Nils (f 1722) blir fosterson till Tomas och med tiden ägare av Berget.

=====

“Gardessoldat” **Anders Olofsson Byberg** ()
h Maria Persdotter (ca 1710 - 1757d) Ej i v-reg!

Barn:
Britta f 1744
Ingeborg f 1747
Per f 1749 i “Bytorpet”

Fam noteras i mtl åren 1744 - 1755 - alltså överlappar följande NJB med ett par år...!

=====

Sold **Nils Jansson Byberg** (1723 -)
h Karin Olsdotter (1724 -) Ej i G vi-reg!

Barn:
Olof f 1753,
Olof f 1755,
Anders f 1757,
Olof f 1760,
Nils f 1761 /död 1762 i “Bytorpet”/,

Fam not i “Bytorpet” mtl o HFL åren 1753 - 1763, men vad hände sedan - ingen sold not åren 1764 - 1771...

=====

Sold **Jan “Johan” Pettersson Byberg** (Botilsäter 1742 - 1818d i Hällsbäck)
h1 Maria Jonsdotter (ca 1744 - 1772d) Vigda 1764 (By/Ökne)
h2 Lisa Persdotter (G-sjö 1754 -) Vigda 1773
h3 Maria Evensdotter (Långserud 1762 -) Vigda 1802

Barn:
Jonas f 1765,
Per f 1774,
Lena f 1777,
Anna f 1779,
Lisa f 1781,
Stina f 1785 /död 1786/
Johannes f 1787,

Vid första vigseln heter JPB ”Johan Pettersson Nolby”

Fam not i mtl/HFL 1772 – 1792.

Åren 1793 > 1805 noteras för familjen “Afskedad och alldeles utfattige”.

JPB var rotehjon på Hällsbäck de sista åren. ME fhj i Byn.

Sold **Karl Byberg** (1771 - 1824d)
h1 Britta Andersdotter (1760 - 1819d)
h2 Lena Jansdotter (Nor 1778 -) infl fr Karlstad 1820.

Barn:
Britta f 1791,
Kajsa f 1794,
Lars f 1798,
Lars Gustaf Pettersson f 1820 i Karlstad – hustruns son

Fam infl 1793 och noteras t o m 1824
BA noteras “sjuklig af moderpassion” 1801 - 1805.
KB noteras “Fången i Frankrike 1807” (sic) men han har tydligen återvänt något år senare.
Hustrun “oförmögen till arbete” och dottern Britta noteras “sjukliga”.
Vid sin död noteras för KB: “Pensonaire af Krigm: husfonden”.

=====

Sold **Olof Nilsson Byberg** (1785 -)
h Anna Nilsdotter (Svanskog 1783 -) Vigda 1809.

Infl 1808/09 och utflyttade 1810 till Hammar...

Det är uppenbart att det fanns flera stugor i anslutning till Skåka, med tanke på att avskedade soldater bodde kvar flera år under det att nya nyanställda anlände med sina familjer...

=====

Sold **Lars Karlsson Byberg** (1798 - utfl 1850)
h Maja Johannesdotter (1799 - utfl 1850) Vigda 1821 (båda fr Gullsjö i Långserud)

Barn:
Anna Lisa f 1822 /död 1847/
Karl f 1824 /död som dräng på Odenstad 1847/
Johannes f 1827 /trumsl död 1847/
Anders f 1830 /död 1842/
Ferdinand f 1832
Maria f 1835 /död 1847/
Lena f 1838

Märkligt dödsår 1847: Maria 23 jan, Anna Lisa 9 mars och Karl o Johannes som avlider samma dag 9 april

Fam infl 1823 fr Långserud, och efter avsked utfl 1850 till torpet “Mellan-Grenerud” under Kik, där LKB avlider 1851? *Sonen sold 47 “trumslagare” Ferdinand Larsson Byberg (1832 - 1882d) blir soldat i Galtebol 1853! Se detta!*

=====

sold **Johannes Eriksson Byberg** (1824 - utfl 1894)
h Maria Jonasdatter (1824 - utfl 1894) Ej i v-reg

Barn:

Erik Johan f 1847,
Emma f 1850
Anders f 1852
Gustaf f 1855 /död s å/,
Maja Stina f 1856,
Karl f 1862,
Gustaf f 1866,

Fam infl fr Magnebyn 1848 och utfl 1894 t N Högsäter. JEB noteras fd soldat redan i början av 1880-talet.
Han anges ha arbetsattest till Norge 1883!

Dottern Emma f 1850 har u ä barnen Gustaf f 1875 och Karl Nilsson f 1878

sold **Johan Gustafsson Byberg** (1858 - utfl 1901)
h Augusta Vik (By 1859 - utfl 1901)

Barn:

Anna Maria f uä 1880,
Hilma Karolina f 1884,
Hanna Elisabet f 1886,
Johan Efraim f 1888,
Emma Vilhelmina f 1891,
Valborg Sofia f 1893,

JGB infl 1881 och h Augusta 1884.
Fam utfl till Bråten i Byn 1901

=====
Inhyses under soldattorpet:

- änka Lena Jansdotter (1778 -)
- Samuel Svensson (1769 -) o hustru Ingrid

"Liten stuga" vid soldattorpet /1836 – 40/ /ivan V:145/ Uppgiften finns enbart i HFL.

Ssp 1776 27 maj, en uppräknning av socknens fattiga, bl a Ingeborg på Byns soldatboställe.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Exempel på de allra svagaste finns ex vis i Byns HFL 1836 - 45... (sidorna 15 resp 22... + Galtebol sid 77).

1836 - 40, sid 15:

"... Kajsa Olsdotter f 1797, har haft 4 oä barn, är utfattig, understödshjon, infl 1838, bor hos Lars Byberg, utfl 1840..."

1841-45, sid 22:

Kajsa O noteras återigen bo hos Lars Byberg, men utfl till Dalen 1845, varifrån hon flyttas till Rotvik efter en tid...

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

=====

Här övergår soldattorpet till att vara ett vanligt bondetorp.

Torpare **Karl "Kalle på Skåka" Larsson** (1875 - 1948d)
h Anna Maria Nilsson (Långserud 1877 - 1955d) Vigda i Svanskog 1900

Fam infl från Kullen i Dalen 1901/1902?

Barn:

Hilma Maria f i Dalen 1902

Anna Kristina f 1903

Karl Einar f 1905

Anders Gustaf f 1908

Erik Harald f 1912

Nils Gösta f 1914

Johan Artur f 1917

Parets första barn Hilma föds 16 febr 1902 "i Dalen", då familjen ännu bodde kvar på Kullen i Dalen.

=====

Mågen **Klas Oskar Johansson** bor med sin familj (vigda 1924) i Byns skolhus 1:44 åren 1938 till ca 1960/1961 då han som änklings efter Anna Kristina f Larsson (1903 - 1941) flyttar till 1:51, d v s Skåka, där bor med sin son Sven "på Skåka". AK avled av TBC som hon också överförde till sonen Sven...

=====

Under 1970-80-talet ägdes Skåka av socialdemokratiska Grumspolitikern **Frank Lassen** (1940 -)

Ev var Gustaf Eriksson på Eken också ägare en tid ?

XX

Figur 2. Karl Larsson "Kalle på Skåka" med sin familj 1934. På besök är också den hattprydde grannen från Nordtomten i Galtebol, Olof Andersson.

"Kalle på Skåka" med äldsta dottern Hilma, gift Nordin.
Foto från 1940-talet.